

4x4 Ceļojums

LATVIJA–SLOVĀKIJA–BULGĀRIJA- GRIEĶIJA 4X4 adventure

2007. gada 25. jūnijs – 13. jūlijs.

Kopā 6418 km

**NISSAN PATROL
TOYOTA LAND CRUISER**

Romans Barutins

Ilze Rušiņa

Māris Rušiņš

Daina Sirmā

Aivars Sirmais

Ieva Tabūne

Līga Zvirbule

**1. diena. 25. jūnijs, pirmdiena, spidometrs 18909 , nobraukti 1034 km
Maršruts. Valmiera – Rīga – Kauņa – Budzisko – Augustova – Bilstoka –
Ļubļina - Ržešova**

Labrīt, mašīna. Kāpēc neatbild? Kāpēc nav iemācīta jau otro gadu?

Vienīgā ceļu policijas kontrole visā brauciena laikā pie Rīgas.

Roma uz Lietuvas – Polijas robežas maksā 10 eiro par radaru. Vairāk man nav naudas. Ko mums ar tevi darīt, nav tev naudas?

Roma, vai tev nenāk miegs? Es kādu stundu braukdam nogulēju.

Roma nav pietiekami enerģisks, Roma pērk enerģijas dzērienus.

Brauciens cauri Polijai gana skaists. Diena saulaina. Ilze klāj logam priekšā jaku. Labība sāk dzeltēt.

Poļu ir daudz.

Brauciens 16 stundu no Valmieras līdz Ržešovai. Lēnāk dienvidu daļā, kur lielāks satiksmes blīvums. Nakts viesnīcā Orions. Naktī gaitenī sievietes kļiedzieni, laikam krimināli. Pie hotela mašīna Narkomānu skola. (apmēram). Pagalmā limuzīns. Oficiante mūs atceras (?) no pagājušā gada.

2. diena. 26. jūnijs, otrdiena, spidometrs 190085, nobraukti 343 km, no tiem 16 km pa neceļiem.

Maršruts. Ržešova – Svidņiks(Slovākijas robeža) - Bardejova - Tisoveca

Rīt lietains, pārkoņains. Polijas daļā ļoti stiprs vējš, redzams, kā lūst zari. Visstiprākais vējš visu trīs braucienā laikā.

Slovākija skaista. Svidņiks – roberžapgabals kā kara muzejs. Tanki, lieltgabali, kritušo kapi, koka baznīcas. Pirmie kalni, skaisti, mežaini.

Bardejova – UNESCO vecpilsēta. Tirgotāju namu rindas, košas krāsas, daudzveidīgas formas. Gotiska baznīca, rātsnams, pilsētas valnis, samērā klusa.

Kalni, zilās tāles, „zaļais ceļš” neatšķiras no parastā. Poprada tūristu pārpilna.

Tisovecā gaidām tikšanos apmēram pusstundu, esam ieradušies par ātru. Lēnas pastaigas, aklimatizēšanās. Saule. Pilsētiņas dzīve lēna. Ļaudis apspriežas pie avīžu kioska. Policists garlaikots kļūst apkārt. Daži vīri ārā kafejnīcā kaut ko iemalko.

Sirsnīga atkalredzēšanās ar Ļubašu, Peķo, Maķo, Jaro. Pasēdēšana pie apaļa galda kafejnīcas pagalmā. Kafija, tēja, kofola. Viņi dāvina filmu, mēs – trosi.

Brauciens uz naktsmītņi. Tikšanās šņabis un ūdens ņemšana pie avotiņa, tādas esot tradīcijas. Brauciens kalnos. Ļoti slīps ceļš, bet mežā, tāpēc nav kur krist, var tikai pavelties. Aivar, piesprādzējies, tu kritīsi man virsū.

Naktsmītne – mednieku namiņš kalna virsotnē, celts 1946. g., ir noformēta namiņa hronika, pie sienām vecas fotogrāfijas. Augstums ap 1000 m, taciņa aizved uz skaistuma vietu kalna malā, tur arī soliņi, romantika.

Vakarā sašļiks, šnabis.

Ja krāc, tas ir tā – ieslēdz huskvarnu, noliec sev blakus gultai, lai viņa stāv visu nakti. Krākšanu vajadzētu ieskaņot diskā un raidīt nakts braucienos, tad nebūtu jādzer enerģijas dzērieni, piemēram, Polijā.

Kas es iedzeru, es valodas saprotu. Iedzēru vienu glāzi, uzreiz sapratu, ko slovāki runā, iedzeršu vēl vienu, tas es sapratīšu, ko viņi domā.

3. diena. 27. jūnijs, spidometrs 190417, nobraukti 94 km, vidējais ātrums 94 km/h. ,temp. 12 *

Maršruts. Tisovecas kalni.

Brokastis steigā, norunāts izbraukt 8. 00, bet izbraucam 8. 30. Kārtošanās paātrinātā tempā. Peķo pārslauka istabu.

Ielaižam siltumu mašīnā? Nevajag, kad būs slīpums, tad būs arī siltums.

Pavadoņu džipi priekšā un aizmugurē. Priekšā pārsvarā Peķo, dienas beigās arī Jaro – mežsargs, kurš reizēm pazūd un atkal pievienojas.

Daba – zaļā stihija, zaļā elle, zaļā paradīze, zaļie džungļi... no visām pusēm zaļais, bieži vien arī debesis pilnībā aizsedz zaļais. Daudzveidība. Skabārži, vienā vietā arī bērzu birzs, cēlu egļu audzes, maigas, ziedošas kalnu pļavas, mežu laucītes, avenes, zemenes, piparmētras, dzeltenās madaras, āboliņš, mežu biezokņi, kalnu virsotnes, viena kaila klints, oranžā klints tiek drupināta, tur rūpnīca.

Pusdienojam pie pazīstamās purvainās vietas, kur vietējiem patīk pērties, praktiski bez vinčas nav iespējams pārbraukt, Jaro un Mažo cīnās un priecājas kā šovmeņi. Mūs apciemo arī milzīgs aitu ganāmpulks ar visu čabanu.

Pamestas viensētas, dažviet vēl kā vasaras mājiņas, viena ieleja kā oāze, kas vairāk kopta, kurā vairākas apdzīvotas mājiņas, acīmredzot tāda izskatījusies Slovākija pirms 1968. gada. Šajā gadā visiem atņemti zemes īpašumi un visi pārcēlušies uz ciemu. Tagad zemes tiek atdotas.

Mežā 8 zobu mizgraužu postījumi, izvietotas melnas kastes mizgraužu ķeršanai. Tur iekšā smaržas, kas viņu pievilina.

12 stundu brauciens praktiski bez pārtraukuma. Tehniski – bija vajadzīgas 2 vinčas dubļos, interesanta akmeņu upīte – viņiem tas ir ceļš, stāvi kāpumi, strauji kritumi, daudzviet nemaz nav serpentīna.

Vakars Tisovecas restorānā. Romas džipa riepā nagla. Tisovecieši nezina par lāpīšanu ar diegiem. Nakts jaukā vasaras mājiņā kalnos.

4. diena. 28. jūnijs, ceturtdiena, spidometrs 190507, nobraukti 493 km.

Maršruts. Tisoveca – Debrecena (Ungārijā) – Oradea (Rumānijā) – Areda – Timisuara

Saulains rīts. Apskatām Ļubaša brinzas rūpnīcu – senču atjaunoto īpašumu. Rūpnīcu varbūt slēgs, nav līgumu, brinzas laiks – 14 dienas, tas ir par maz. Iepērkamies viņa veikalā brinzu. Ļubašs aizved uz servisu Knuštā, kur tiek salabots džipa rats. Pēdējais foto ar Ļubašu. Remonts beidzas plkst. 9. 30. Brauciens līdz Ungārijas robežai, mazliet riņķojot pa maziem ciemiem, džipšu kolonijas. Kalni lēnām pazūd, atkāpjas līdz apvārsnim.

Uz redzēšanos Slovākija, Jaroslavas zeme!

Ungārija industrializēta, nav viensētu, nepārredzami lauki, līdzeni kā galds, saulespuķes, labība, liela šoseja, blakus vēl maģistrāle. Daba pēc Slovākijas jaukumiem kā izvarota, saulespuķes tiek miglotas ar lidmašīnām. Lielākā pilsēta – Debrecena.

Ungārijas – Rumānijas robežu šķērsojam turpat, kur pagājušajā gadā. Atceramies Liviū, ievērojam arī benzīntanku, kur pirms gada ar viņu tikāmies. Oradeas apkārtnē acīmredzot pēc iestāšanās ES sabūvētas jaunas ražotnes, noliktavas, veikali, tomēr vēl joprojām nomācoši pamesto padomju laiku rūpnīcu milzīgie korpusi. Ceļā no Oradeas uz Aradu daudzi lauki izdeguši, vienā vietā kā stepe pilnīgi izdegusi līdz apvārsnim, ganību vidū akas ar vindām. Labības lauki jau nokulti jūnija beigās! Kad traktorists ar šo lauku, diez vai visas dienas laikā tiek apkārt? (Tik milzīgs šis lauks..) Ceļa remonts. Satiksme intensificējas. Areda liela pilsēta, izšaujамies tikai cauri. Aiz Aredas daudzas fūres.

Timisuaras viesnīcā Hotel 2000 rezervētas vietas. Nav saprašanās ar oficiantu. Flaky zupa ar sviestu un saldo krējumu garšo kā piena zupa, vēlāk ceļvedī lasām, ka īpatnēja zupa, reti kad garšo cittautiešiem. Otrajā atnes tikai gaļu, par piedevām gan neteicām, bet viņš arī neprasīja. Gultiņas mīksta.

5. diena. Piekdiena, 29. jūnijs, spid. 190982, nobraukti 390 km.

Maršruts. Timisuara – ceļš gar Donavu - Vidins (Bulgārijas robežpilsēta) - Belogradčiks

Rīts saulains, silts. Brauciens cauri Rumānijai uz Bulgāriju. Kad sākas kalni, atmiņā pagājušā gada burvīgā Rumānija ar senatnīgajiem, sakoptajiem kalnu ciemiem.

Problēma – Romas mašīnas stūre. Vajadzīgs šķidrums, benzīntankos nav, veikalā ir cita veida, beidzot Calafat – robežpilsētā OMV tankā tiek atrasts īstais.

Līdz Kalafatam braucam gar Donavas krastu, otrajā krastā Melnkalne, tas labi redzams uz vienas spēkstacijas būves, kur upes vidū cita veida būvmateriāli. Vietām ceļš labs, vietām viena josla slēgta, jo bojājumi, izskalojumi.

Robežu šķērsojam ar prāmi, tas ir pārsteigums, jo pēc kartes nebija saprotams. Esam iebraukuši labā laikā, nenākas gaidīt, ja būtu nedaudz vēlāk, gaidītu vairākas stundas.

Calafats Bulgārijas pusē saucas Vidins – veca pilsēta, vēsturisks nocietinājums, bijusi pat atsevišķa, neatkarīga valsts īsu laiks – kņaza Vidina karaliste. Vidinā garstāvoklis saspringts. Grūti atrast cietoksni, nav iespējas samainīt naudu, jo darbalaiks ir beidzies, bankomāts beidzot iedod naudu un varam doties prom no pilsētas. Tā paliek atmiņā tāda mežonīga, krieviska, padomiska, apdrupušas blokmājas, izdeguši zālāji un putekļi, agresīvi (?) cilvēki, viens padomdevējs gandrīz iekāpj pa mašīnas logu.

Brauciens uz Belogradčiku cauri ļoti nabadzīgiem ciemiem apmēram 50 km. Lielākā pilsētiņa šai ceļā Dimitrova. Belogradčikā izcili laipni kempinga saimnieki – O, bratci latiši! Lai gan esam pirmie latvieši kempinga vēsturē, kas šeit iegriezušies, bet uzreiz jau brāļi, jauki. Daudzi vietējie braucot strādā uz Itāliju. Tūristu maz. Belogradčikā pilsētas svētki, krāšņa ugunošana vakarā. Laikam par godu kņazam Barutinam. Visi džipši ir tur. Borščs vakariņās vesels spainis. Gulēšana 2 kempinga mājiņās un mašīnā.

6. diena. 30. jūnijs, sestdiena, spid. 191358, nobraukti 398 km, temp. 21*, vēlāk 32* un vairāk.

Maršruts. Belogradčiks – Maguras ala – Montana – Sofijas apvedceļš – Rilas klosteris

Izbraucam plkst. 10. 20. No rīta Belogradčikas cietoksnis. Dažādas varas mainījušas. Varenas klintis, sarkanais smilšakmens. Spējš kāpums augšup, ap 200 pakāpieni. Krāšņi skati no virsotnes uz visās pusēm.

Maguras alā 2, 5 km pārgājiens. Civilizēti māksliniecišķi izgaismota ala ar regulārām kāpnēm, margām. Neatrodam senos zīmējumus, toties ir salaktīti, salagnīti, nobrukumi - gan lieli bluķi, gan smalkāki akmeņi, stabi it kā izaug no zemes, citi it kā no griestiem, dažviet tie ir kā kolonas, kā krēsli, cilvēku un dzīvnieku figūras. Alā arī koncertzāle. Atpakaļceļš no alas izejas līdz mašīnām karsts, karsts, karsts.

Tālākceļš uz Montana. Raksturīgi, ka avoti izveidoti kā pieminekļi, tur kāda cilvēka fotogrāfija un apraksts par viņu. Izrādās, ka tā ir piemiņas vieta bojā gājušajiem autokatastrofās, tā vēlāk izstāsta viesu mājas saimniece. Ūdens tāpat ir svētums. Vēl, šķiet, valda mirušo kults, jo visās malās visa brauciena laikā redzamas pominku lapiņas, t. i., aicinājumi pieminēt mirušos turklāt ne tikai kādā apaļā, bet visvisādās gadskārtās.

Arbūza ēšana Plevina ciemā kalna virsotnē. Ainava fantastiska. Kalna ziemeļu puse zaļa, dienvidu puse pelēka – izdegusi. Daudz pamestu fermu, ražotņu, māju, atlikušās nabadzīgas. Labie laiki šai apvidū ir beigušies. Pie Montanas peldēšanās. Plkst. 16. 00 izbraucam no Montanas. Straujš brauciens Sofijas virzienā pāri kalniem uz Rilas klosteri. Lakatņiks – Bulgārijas alpīnisma šūpulis, Svoga – dziļās aizas pilsēta, Novijs Igir – vārti uz vairākām aizām.

Nakts kempingā teltīs un mašīnā pie Rilas klostera. Vēls, jau satumsis. Tiek ceptas desas. Grūti akmeņos uzcelt telti. Naktī sānus spiež akmeņi. Kalnu upe krāc trakāk nekā Aivars. Gaudo suns.

7. diena. 31. jūnijs, svētdiena, spid. 191741, nobraukti 329 km.

Maršruts. Rilas klosteris – Blagojevgrada – Bansko – Dospats – Barutins – Borino - Smojans – Polkovnik Serafimo

Pasakains Rilas klosteris. Centrā Roždestva baznīca. Notiek dievkalpojums. Muzejā Rilas krusts – mūka roku darbs, kur attēlotas miniatūras svēto figūras un Bībeles sižeti. Pēdējā karaļa Borisa kaps. Gaišas krāsas. Pacilāta atmosfēra.

Tālākceļš uz Smoļanu, kur tikšanās ar gidu. Braucam pāri Rilas kalniem uz Rodopiem. Garām Blagojevgradai – studentu pilsētai, kur pirmā ASV augstskola Austrumeiropā, Predelai – kalnu pilsētai, Bansko – kalnu slēpošanas centram, kur Vecpilsētā mājas kā cietokšņi ar maziem lodziņiem. Braucam gar upītes Mesto krastu, izkāpjam, sasveicināties ar vietējiem zvejniekiem, laikam zvejo foreles. Široko laka –tūrisma centriņš, kur nacionālā arhitektūra, folkloras tradīciju centrs, arī folkloras koledža, trīs romiešu tilti – fantastika, tie ir ap 2000 gadu veci. Tālāk gar Gesto Dolčev, Dolgo Drjanovo, Satoviču, Dospatu – pilsētu liela ezera krastā. Pa ceļam dīvaini skalda akmeņus ar āmuriem, veidojot jumta materiālu, visām mājām akmeņu plātņu jumti.

Barutins – Romas senču ciems, policijas postenis, jo robeža tuvu, ir minarets, skola ar krūšutēlu pagalmā, gateris, kafejnīca. Nomalē romantisks ceļš Braštenas virzienā gar kalnu upīti. Vēlāk Smoļana muzejā uzzinu, ka Barutins ir sena apdzīvota vieta, tur izdarīti arī arheoloģiskie izrakumi. Tur 4. – 5. gs. jau bijusi kristietība, atrakta sena bazilika un kapi ap to. ES projekts par urāna raktuvēm Barutinā.

Pie Borino klinšu taka Velna Rīkle. (Vēlāk būsim vēl citā Velna Rīklē). Gleznaina taka kalnā – lejā mežā. Turp ved off roads, tāpēc nav cilvēku. Necivilizēts atkritumu kalns, ko rekultivē - aprok pati daba, bet vējš arī izmētā apkārtņē plēves.

Pēdējais posms uz Smoļanu klinšains. Tešēlā uzbraucam nenormālā stāvumā, kur īpatnējs ciems – tā arī sabūvēts stāvumā. Ielejās milzīgi daudz zivju audzētavu, var nopirkt zivis par 8 levām kg.

Smoļanā tiekamies ar gidu Teriju un Alisoni. Vakars ciemā Polkovņik Serafimovo. Laipns lauku tūrisms, kafejnīcā sēž arī vietējie, dzer alu un ēd riekstus. Vakariņās grieķu salāti un gaļas ēdieni – mājas kotlete, cepts gaļas gabals un mājas desa, viss ar labām garšvielām un daudz. Nav iespējams visu apēst.

8. diena. Pirmdiena. 2. jūlijs. Spid. 192057, nobraukti 67 km pa kalniem.

Maršruts. Rodopu kalni.

Brokastīs baņica. Laipna apkalpošana. Priežu ziedu medus vārīts tā kā mūsu pieneņu medus. Smoļanā ilga naudas mainīšana. Otpечатki paļcov i pasportā.

Off road sākas tūlīt pie Smoļana augšup stāvā kalnā. Pilsētas tuvumā vēl dažās vecās mājās, kūtiņās, sakņu dārzi. Vēlāk tikai sakņu dārzi, iežogoti kartupeļu gabaliņi. Dabas krāšņums – kalni, klintis, saule. Kalnu pļavās neļķes, zvaniņi, vīgrieži, dzeltenī, īpatnēji deviņvīru spēki veselas audzes. Pusdienas kalna virsotnē, izmeklētas apstāšanās vietas – skaistuma punkti. Off road kvadraciklu brauciens par godu valsts svētkiem. Pamests ciems, skola, kuras durvīs stāv zirgs.

Meklējam kalnu ezerus, bet tie izrādās aizauguši zivju dīķi. Nometnes vieta – slīpa kalnu pļaviņa. Pēcpusdiena neierasti pilnīgi brīva, par ēdienu rūpējas pavadoņi. Sieviešu pārgājiens off road on foot ar pusplikņu sauļošanās un augu valsts izpēti. Zveja bez panākumiem aizaugušos zivju dīķos. Karaliskas vakariņas – gaļa, desas, kartupeļu salāti, burkānu salāti, šokolādes kūka, sulas, cepti pipari utt. Alisonei ļoti laba servīze – viss tiek sakārtots vienā pārtikas somā. Roma izdzer 6 pudeles alu, bet neriebst un nečurā. Izrādās – bērnu alus. Filtrācija ilgst visu nakti. Kā man ir apnicis iet ārā. Bērnu alus, bērnu laiks gulēšanai – ap desmitiem. Mašīnā matracis pušu.

1. Atkāpe. Terijs un Alisone.

Angļi, kuri ienīst Angliju, jo tur nav dabas, tur ir noziedzība. Džipu business 3 gadus. Brauc visvairāk franči, angļi, arī itāļi, īri, amerikāņi, pat austrālieši. Terijs nolīcis Anglijā eksāmenus, ir off road instruktors, bijis glābējs. Suns Šona, izglābusi 3 bērnus, bijusi aprakstīta žurnālos, vienā glābšanas gadījumā abi krituši, Šona laužusi gūžas kaulu un klibo, tā abi beiguši glābēju karjeru. Terijs bijis Dienvidāfrikā. No 30 gadiem varbūt 3 gadus dzīvojis mājā. Kopā ar Alisoni apmēram 5 gadus, Alisone šķīrusies no despotiska vīra, audzina 2 bērnus, tie skolojas Smoļanā. Skolas Bulgārijā esot labākas nekā Anglijā. Klasē tikai apmēram 12 bērni. Lielās, ka pati labākā mašīna Land Rover. Alisone – kūku pavāre. Mums tiek citronu kūka, šokolādes kūka un banānu kūka. Abi veģetārieši, zaļie. Šona gana cilvēkus, skaita, ja

kāda nav, uztraucas. Maksājusi 400 poundus. Tiekoties viesu mājā Polkovņik Serafimovo, stāsta šausmu stāstus par Londonu, kur nav brīvu vietu cietumos, kur bērnus apdraud noziedznieki. Kritizē bulgārus, ka tie neprot pelnīt naudu, nesaprot, ko darīt ar brīvību, nevar sadabūt sev palīgus – džipu pavadoņus, jo brauc nesaprātīgi. Business esot grūts, jo cilvēki bieži esot kašķīgi un nemākot braukt. Slavē, ka mēs esam draudzīgi un prasmīgi.

2. Atkāpe. Viesu mājas saimnieki.

Sieva skolotāja, vīrs bijušais policists. Prot krievu valodu, jo padomju laikā skolā mācīts. Jāpiestrādā, skolotājas pensija 100 levas, viņas mātei pensija 60 levas, bet zāles maksā 48 levas. Gatavo labus mājas ēdienus, stāsta, ka Polkovņikā bijuši 2000 iedzīvotāju, tagad 300. Skola liela, bet tukša, nav bērnu. Pašvaldības nav – ir Smoļanā. Vairākas mājas nopirkuši angļi. Padomju laikos viss bijis labi, kārtībā. Vecais – liels zvejnieks. Vienvakar redzam veselu zivju spaini, sievai apnicis tīrīt. Vistuvākā tauta bulgāriem esot krievi. Rumāņi nē, jo rumāņi ir čigāni, viņa saka.

9. diena. 3 jūlijs, otrdiena, spid. 192122, nobraukts 106 km.

Maršruts. Rodopu kalni.

Rīts kalnos. Brokastīs pankūkas. Brauciens pāri upei, vietējie ar suni saka – nekad dzīvē neizbrauksiet šo ceļu, griezieties atpakaļ. Vecās desas aizlido gravā. Tās atradīs vai nu vietējais vai nu suns. Kurš pirmais atradīs, tas apēdīs.

Trigadiras apkārtnē. Trigadiras upe. Baltā klints. Izskatās – mīksts smilšakmens. Klints kā arka vienā vietā uz ceļam pāri. Klintīs alas, kurās dzīvo zvēri, arī lāči. Ja noķer lāci, numurs ausī, tas pats uz alas. Ērgļi. Putnu mītnes klintīs.

Ala Velna rīkle. 60 m ūdenskritums alā, upe tek cauri dārdēdama, ļoti, ļoti stāvi jākāpj. Velna rīkles apkārtnē ļoti, ļoti stāvi kalni. Vecais romiešu ceļš – akmeņains serpentīns, ļoti stāvs kāpums, no lejas izskatās kā stāva siena. Augšā mīļīgas pļavas, dažviet noganītas, dažviet nē. Īpatnējas akmens krāvuma sētas. Braucam lejā un tad uzreiz augšā otrajā kalnā, kas ir tikpat stāvs. Pie mājas bišu drava, no lejas šī vieta izskatījās nerasniedzama, mazliet teiksmaina. Arī pieturas vietā tomēr neomulīga sajūta tādā stāvumā. Lejupceļš cits – pa mežu, lēzens, nobraucam pie Jagodinas alām. Nesen ar ES projektiem sakoptas, blakus kafejnīca, kur pasēžam, kase, piemineklis alas pētniekam. Alā iekšā izpušķota Ziemassvētku eglīte, stāv jau 4 gadus, iekonservējusies. Redzam, kā skalojas pērles. Īpaša vieta laulībām. Vietējiem acīmredzot šī ala ir kā svētvieta. Terijs saka – Jagodinā precas, Velna rīklē šķiras. Atpakaļceļš uz Polkovņik. Zvēriņš nogurums.

10. diena. 4. jūlijs, trešdiena, spid. 192224, temp. 27*, ar Aivara džipu kalnos nav braukts.

Maršruts. Rodopu kalni.

Sākas remonts. Nissan ģenerators. Braucam uz Smoļanu uz servisu. Boša servisā apskata un sūta pie labākā elektriķa. Tas – vecs, sirms. Džips paliek remontā, braucam ar Terija un Romas mašīnām. Izbraucam 2 stundas vēlāk nekā paredzēts.

Ļoti augsti kalni – 2300m. Bet nav tik stāvi kā vakar. Plato – pusdienas. Klints – guļošais zilonis. Terija sapņi ieleja, brīnišķīga ainava, pļava, egles, veca ferma, govju ganāmpulks. Puspamests ciems, vecas mājas, veci ļaudis pagalmos, veikals 10 km, ceļā satiekam divus ļoti vecus vecīšus, laikam no veikala. Karstums pār 30*. Viens grieķis dodas kājām no viena grieķu ciema uz otru caur Bulgāriju. Pārkāpjam robežu, fotografējamies Grieķijā. Robežu pārbraukt nedrīkst, jo grieķi uz robežas liek vēl zīmogus. Tā stāsta Terijs. (Vēlāk pārliecināties, ka tas nav tiesa.) Bulgāri dažreiz nocērt Grieķijā kokus un stiepj pāri robežai. Terijs ieved arī dubļos, mazā, akmeņainā upīte ļoti skaista. Atpakaļceļā pa dziļām risām, kur braukuši meža smagie. Terijs salauž atsperi, Romam problēmas ar stūri. Visas mašīnas ir traumētas. Kirdiņš. Vakars mājīgajā viesu namā. Atkal jauni ēdieni. Gaļas sacepums, porcijas milzīgas. Kad atbrauksim mājā, strādāsim vairāk un labāk.

11. diena, 5. jūlijs, ceturtdiena. Spid. nav, jo Nissan ir servisā.

Remontu un atpūtas diena Polkovņik Serafimovo.

Brokastis plkst. 9. 00, remontu diena. Nissan servisā, būs gatavs ap plkst. 12. (Bet ir gatavs tikai plkst . 20. 00). Roma un Māris ar saimnieka mašīnu aizbrauc uz Smoļanu pēc gredzena Romas stūrei. Ieva un Līga iztīra Romas mašīnu, sauļošanās mājas terasē, Aivara biznesa zvani.

Kad uzzinām, ka Nissan būs gatavs tikai vakarā, jāpaliek vēl viena nakts viesu mājā. Diena jauka, ļoti karsta. Saimnieks dodas vēlreiz uz Smoļanu pēc produktiem, dodos līdz pastaigāt pa muzejiem.

Muzejā plašas zāles, pilnīgi tukšas, pamodinu dežuranti. Arheoloģiskie izrakumi liecina par apmetnēm šajā apvidū – Borino, Devinā, grohotno. Vesels stends veltiņš Barutino. Citā zālē tautastērpu krāšņums, amatnieku izstrādājumi, ļoti koši oranži, sarkani. Folkloras tradīcijas arī mūsdienās ļoti stipras, materiāli par neskaitāmiem folkloras festivāliem mūsdienās. Karnevālu maskas no zvēru ādām. Varonīgās cīņas pret turkiem - safotografēti bulgāru pulki. Galvenais tēls muzejā pulkvedis Serafims. Bronzas tēls divu cilvēku garumā, ordeņu izstāde – viņam 11 ordeņi, bijis armijā 40 gadus, piedalījies 4 karos, vadījis šī apvidus atbrīvošanu no turkiem. Miris Sofijā 1935. gadā.

Gleznu galerijā arī nav apmeklētāju. 3 stāvi, katrā 4 zāles. Bagātīgi. Gleznas stipras, bet drūmas, maigākas, kur sievietes un bērni. Viens maigs kalnu ainavists. Visskaistākā glezna – Elēģija, kur saplūst cilvēku un zirgu silueti.

Atpakaļ ar taksi, 10 levas, 15 km.

Pēcpusdiena brīva, mierīga.

Vakariņas ierodas rakstnieks Ļubomirs Levčevs. (Vēlāk izlasu, ka Bulgārijas Rakstnieku savienības vadītājs, daudz tulkots, daudz prēmiju utt.) Kopā ar viņu vēl viena sieviete un divi vīrieši. Stipri, skaisti cilvēki, īpaši cilvēki, tā liekas. Lūdzu saimnieci sarunāt autogrāfu. Atklājas, ka rakstnieks ir bijis Rīgā un Jūrmalā, pazīst I. Ziedoni un O.Vācieti, daži viņa darbi tulkoti arī latviski. Kad pasaku, ka esmu literatūras skolotāja, viņš noskūpst man roku.

Otrs maestro – autoservisa elektriķis. Servisā ideāla kārtība, paša sēdeklis pārklāts ar baltu drānu, kad atbrauc Roma un Māris taujāt par remontu, nīgri bulgāriski lamājas. Kad mašīna gatava, Aivaram saka skaidrā krievu valodā, ka ļoti laba mašīna.

Vakariņās noskaņa priecīga, tehnika ir kārtībā, no rīta ceļojums turpināsies.

12. diena, 6. jūlijs, piektdiena, spid. 192247 , nobraukti 296 km. Temp. 15*

Maršruts. Polkovņik Serafomovo – Grieķijas robeža – Drāma – Kavala - Keromonti

Brokastis plkst . 7. 30, 8. 00 izbraukšana. Sirsnīga atvadīšanās no viesu mājas saimniekiem. Viņa par uzdāvina mātes izšūtās bulgāru kurpītes skaistos ornamentos. Atvadu foto. Ceļš uz Grieķiju. Patiesībā robeža ir 20 km attālumā no Polkovņika, bet no grieķu puses ceļš vēl nav izbūvēts, no bulgāru ir. Sanāk apkārtceļš, tomēr gana skaists atkārtojums pa kalnu apvidu.

Robežpunkts grandiozs – tuneļa vidū blakus Grieķijas un Bulgārijas karogi. Jauns ceļš, jauns tunelis. Daba krasī atšķiras, kalni skaisti, bet neauglīgi, rets zaļums, izdegusi smilts un akmeņi, visur, kur stādījumi, notiek laistīšana. Mašīnas daudz labākas nekā Bulgārijā, attīstīta valsts, uzreiz redzams – visvisādi uzņēmumi, piemēram, marmora ieguves vietas. Pilsēta Drāma, kur saules baterijas uz jumtiem un ūdens baloni, balkoni, logi aizsegti ar žalūzijām, izrotāti ar ziediem, terasveidīgi.

Jūras pilsēta Kavala – pirmais skats, pirmais iespaids, no kalna redzot jūru, grandiozs. Liela mašīnu un ļaužu burzma piekrastē, ostā. Tālāk uz Keramonti. Karsts. Apmetamies 2 hotelos. Īsta kūrorta vieta, visa pilsēta, šķiet, tikai hoteli un kafejnīcas. Ik stundu prāmis uz Tsasos salu. Pludmalē nav tik karsts, jo spirdzinošs vējš no jūras. Ūdens silts. Vakariņas. Tomēr nikni odi, kafejnīcā pasniedz pretodu aerosolu. Miers. Relaksācija. Istabās visu dienu ciet žalūzijas, darbojas kondiškās.

13. diena, 7 jūlijs, sestdiena, nebraucam nemaz.

Atpūtas diena Keramonti pie Egejas jūras. Peldēšanās un sauļošanās diena. Romam no saules saaugušas pumpas, mazliet arī Ilzei. Roma, kāpēc tu sauļojies, ja tev no tā metas pumpas? Vai tad man ir izvēle?

Jūras krāsas gaišāk un tumšāk zilas, ūdens ideāli tīrs. Visi tumši iedeguši. Māris mācās angļu valodu. Who is absnt?...Pusdienas ļoti smagas, daudz gaļas, gatavo pats saimnieks. Vakariņas vieglākas – grieķu salāti, jogurts, zivis. Vakariņas pašā jūras krastā. Nogurums kā pēc smaga darba. Pēc vakariņām arbūzs, pārgatavojies, sula nevis pil, bet straumītēm tek

14. diena, 8. jūlijs, svētdiena, spid. 192533, nobraukti 535 km, temp. 31, 6*

Maršruts. Keramonti – Kavala – Serres – Bulgārijas robeža – Meļņiks - Koprišivica

Brauciens no Keramonti uz Bulgāriju. Karsta, izdegusi zeme, apvārsnis slinkā dūmakā. Olīvu birzis, pilnīgi sveša augu valsts. Karsti jo karsti. Jūras mala aiz Kavalas tukšāka, nav lielu kūrortu, bet mazi, mīļīgi vasarnīcu ciemi. Daudzi benzīntanki svētdienā nestrādā, kaut kādā mistiskā dabūjam degvielu, bet nav iespējams norēķināties ar karti.

Serres – liela pilsēta, grieķi baltos kreklos kā jau svētdienas rītā laiski ēnā lasa avīzes spēlē kauliņus, šahu. Viss slēgts.

Robežas joslā starp Grieķiju un Bulgāriju Tax free veikals, kurā jauns, skaists mūks man palīdz sapakot maisiņu. Netālu no robežas Rudite – vieta, kur dzīvojusi Vanga. Sadanska – Spartaka dzimtene. Meļņiks – sena vīndaru pilsēta kalnos. Ceļvedī rakstīts, ka 297 iedzīvotāji, izskatās vairāk, jo veikaliņi tūristiem, vīnu veikals, mākslas veikals, veci tiltiņi, fantanstiskas vecās mājas, visapkārt kalni, tālāk kalnos klosteris. Ļoti skaists ceļš – vecie ciemi Kraište, Jakoruda, Jundola, Belovo, Strelca. Smilec, Ovčepolci gar ceļa malu šaursliežu dzelzceļš un vecas stacijas. Večiņa ar mazbērniem ceļmalā pārdod meža un dārza zemenes. Foto vietā skaisti akmeņi, it kā augtu ārā no zemes.

Koprišivica – nacionālās arhitektūras ciems – visskaistākais visa brauciena laikā. Arī pretošanās kustības centrs. Osmaņu laikā bulgāru inteliģenti – tirgotāji, domātāji, militāristi, skolotāji - pārcēlušies no Sofijas un citām lielām pilsētām uz Koprišivicu, tur nocietinājušies, mājas patiešām izskatās kā cietokšņi ar milzu sētām apkārt, iekšpusē vesela valstība, vairāki iekšpagalmi, kūti, šķūņi. Pirmā šāviena tiltiņš, no kurienes sākusies atbrīvošanās kustība. Tās varoņu mājās muzeji, vairāki pieminekļi viņu māju pagalmos, centrā lielāks visai kustībai kopumā. Jauka naktsmītne privātmājā. Daudz ziedu iekšpagalmā, vakariņas restorānā Bulgārija, anīsa šnabis sievietēm.

15. diena, 9. jūlijs, pirmdiena, spid. 193048, nobraukts 224 km

Maršruts. Koprišivica – Veļiko Turnovo.

Turpinās nesteidzīgais atpakaļceļš no Koprišivicas uz Veļiko Turnova. No rīta brokastis pagalmā, tad pastaiga un foto pa Koprišivicu. Pats jaukākais, ka šis visnotaļ muzejiskais ciems ir dzīvs, cilvēki dodas uz darbu, cits ar mašīnu, cits ar traktoru, cits ar zirgu. Pie mežniecības pārdesmit vīru kaut ko gaida sasēdušies, pie mājām slauka ielas.

Sopotas sieviešu klosterī slēpies haiduks Levskis, bijušais mūks, cīnītājs pret turkiem, turki, to uzzinājuši, uzbrukuši apkārtnes klosteriem, tos dedzinājuši. Karlovo ir Levska māja.

Esam rožu ielejā, bet nav neviena zieda. Sezona ir maijā un jūnijā.

Varenas cīņu vietas Šipkā. Muzejs – skatu tornis kalna virsotnē redzams jau desmitiem kilometru attālumā. Cīņas ar turkiem šeit bijušas vairākus mēnešus, arī ziemā. Muzejā gleznas - cīnītāju portreti vecumdienās un fotogrāfijas jaunības dienās, iespaidīgas kauju gleznas batālijas, karogs. Apkārtnē mazāki pieminekļi, arī caram Aleksandram. Dienvidu nogāzē krievu baznīca ar zelta kupoliem, kur apglabāti kritušie krievu karavīri. Ceļvedī rakstīts – rūgta kapa vieta, jo zēniem jāguļ tik tālu no dzimtās zemes.

Gabrova, joku galvaspilsēta, kurā ir humora muzejs.

Etara – tūristu pilsētiņa, kurā visdažādākās bulgāru amatnieku darbības. Visievērojamākais ir ikonu zīmētājs. Audēji, ādas apstrādātāji, zāļu tēju māja, ratnīca, šuvēji, kalēji, misiņa darbnīca, nacionālās kūkas, ūdensdzirnavas, zvanu tornis utt.

Visi amatnieki strādā un pārdod savus izstrādājumus. Vislielākā interese par nažiem, daži tiek nopirkti. Ļoti smaga pārtika, daudz gaļas lielās bļodās. Daudz cappy suliņu.

Trojana – nacionālā arhitektūra, īpaši kokgriezumi, muzeja iekšpagalms ar kokgriezumiem, izsīkusi upīte ar lielu tiltu. To visu izbaudīt traucē karstums, nu jau ap 35*.

Tālākceļš interesants pa nomaļiem, gandrīz pamestiem ciemiem, tādus pārkot angļi. Viena pamestā māja gluži kā muižiņa ar akmens sētu, viss ieaudzis dabā. Plūcam plūmes, daudz ērkšķu.

Veļoko Tirново. Karstuma rekords – 37*. Vecā galvaspilsēta. Liels cietoksnis ar pacejamo tiltu kalnā, kalni visapkārt pilsētai. To kores klinšainas, pilsēta it kā uz kalna, dažas ielas ļoti stāvas, brīvības pieminekļi māte dzimtene līdzīga mūsu Mildai. Ekskluzīva vecpilsēta. Atkal nacionālā arhitektūra, kuru jau labi pazīstam no Široko lakas, Koprišivicas, Trojanas. Preobrežanskas klostera baznīca pilnīgi tukša, deg sveces, klostera pagalmā klints nogruvums.

Sociālisms te beidzies pēkšņi, vairākas nepabeigtas padomju arhitektūras celtnes, kapitālisms ienāk pamazām – padomju gara viesnīcā eiropeiskas vannasistabas. Balkoni mums visiem tuvu paralēli, zēni klaji apjūsmo augšstāva glīto kaimiņieni.

16. diena, 10. jūlijs, otrdiena, spid. 193265, nobraukti 485 km, temp. 27*.

Maršruts. Veļiko Turnovo – Ruse (robeža) – Bukarestes apvedceļš – Brašova – Sinaja - 15 km pirms Sibiu

Bulgārijā vēl 100 km. Ruse – liela, padomiska pilsēta. Nav nekādu simpātiju pret to. Maksas tilts pāri Donavai. Uz tilta 4 Staļina laika kolonas. Piesārņojums lielos daudzumos par caurulēm gāžas tieši upē. Pirmā pilsēta Rumānijā Giorgiu – otrā Donavas krastā, Bukareste no Giorgiu 64 km, bet braucam ilgi, sastrēgumi, it kā apvedceļš, bet patiesībā ceļa nav. Tālumā redzama slavenā Čaušesku pils, tuvumā čigānēni, čigānu pajūgi. Tālāk uz rūpniecības pilsētu Pldiesti. Kustība lēna. Ainava industriāla. Tad ceļš Pldiesti – Brašova. Sinajā iepirkšanās – aitu mizas un puzzles. Brašova – Sibiu nopietns ceļa remonts ar neskaitāmiem luksoforiem. Kustība lēnumlēna – Codlea, Dombrovia, Persani, Secaia, Mindra Vad, Fāgaras, Voila, Uca de Jos, Cirtisvara, Scoprei, Avrig, Bred, Vestem. Roma iemācās pīpēt mašīnā. Nakšņošana labā viesnīcā 100 km no Sibiu. Vakariņās gulaša zupa kapara traukos ar uguni apakšā. Romam cūkas ribas. Kad sievietes dzer šņabi, tad pazūd elektrība. Tā arī notiek. Pēkšņs pērkonis, zibens, pazūd elektrība, gāz lietus, tek jumts. Negaiss turpinās visu nakti.

17. diena, 11. jūlijs, trešdiena, spid. 193733, nobraukti 533 km, temp. 18*.

Maršruts. Sibiu – Oradea – Ungārijas robeža - Miškolci

Ātrs brauciens cauri Rumānijai. Garām paskrien pagājušajā gadā iepazītie mīļie rumāņu ciemi, kur apkārt klīst govīs, zirgi, māļputni, kur skaisti sapļauts siens kalnu pļavās, vecas, sakoptas mājas, īpatnējas sētas, vārti. Ceļmalās pārdod sieru, biezpienu, tomātus, šņabi. Robeža Oradea, šeit esam jau 4 reizi. Ungārija, ēšana Miškolcos par traku, saldajos putukrējums vairākos stāvos, alus ar citroniem, alu var nopirkt metros, zupa jūras veltes ar gliemežiem. Interjērs tumšs koks ar vitrāžām, veciem mūzikas instrumentiem, pilsētu vimpelēm, gleznām. Pie blakus galdiņa izvēlas cigārus.

Kak mi kušāļi, ka posļedņij raz v žizņi. Jesļi mi tak rabotļi, kak mi kušāli. Lietus. Nakšņošana mājīgā pansijā.

18. diena, 12. jūlijs, ceturtdiena, nobraukts 452 km, temp. 23*.

Maršruts. Miškolci – Slovākijas robeža – Košice – Polijas robeža – Ļubļina

Rīts Miškolcos mājīgajā pansijā. Brokastīs apkalpo elegants oficiants baltā mundierī. Ceļi Ungārijā ļoti ātri, nevainojami izbūvēti, šoferiem precīzas braukšanas prasmes. Slovākijā Košicē esam jau bijuši. Centrā baznīca ar austrumniecisku jumtu, muzikālās strūklakas. Sirsnīga tikšanās ar Jaroslavas ģimeni. Vedam uz Latviju Jaroslavas mantas, arī ģitāru. Lielais ceļš uz Slovākijas – Polijas robežu, lai arī ved cauri nelieliem ciemiem, tomēr ir neglābjami garlaicīgs. Pēdējā iepirkšanās Slovākijā galvenais ir kofola un brinza. Uz Polijas robežas komentārs par džipu – automašīna konkrētnaja. Pie robežas vēl skaista ainava – plaša ieleja, skatienā vairāki ciemi, visa Polija mums pie kājām. Hoteli Campinella pazīst Aivaru, jūs pie mums jau esat bijis.

19. diena, 13. jūlijs, spid. 194648 km, nobraukti 891 km, temp. 17*.

Skrējiens Ļubļina – Valmiera nav tik garš. Poliju no Eiropas kartes vajadzētu izdzēst. Pie Kauņas liels apvedceļš. Toties neredzēti ātrs Salaspils apvedceļš. Valmierā esam plkst. 22.

Naktsmītnes

1. Polija. Ržešova. Orions.
2. Slovākija. Tisoveca. Mednieku namiņš.
3. Slovākija Tisoveca. Vasaras māja kalnos.
4. Rumānija. Timisuara. Hotelis 2000.
5. Bulgārija. Belogradčiks. Kempings.
6. Bulgārija. Rilas klosteris. Telšu vietas.
7. Bulgārija. Pulkvedis Serafimovs. Viesu māja pie Conkas un Kostadina Bļeviem.
8. Bulgārija. Rodopu kalnu pļavā kopā ar pavadoniem Teriju un Alisoni.
9. Bulgārija. Pulkvedis Serafimovs. Viesu māja pie Conkas un Kostadina Bļeviem.
10. Bulgārija. Pulkvedis Serafimovs. Viesu māja pie Conkas un Kostadina Bļeviem.
11. Bulgārija. Pulkvedis Serafimovs. Viesu māja pie Conkas un Kostadina Bļeviem.
12. Grieķija. Keromonti. Viesnīcas.
13. Grieķija. Keromonti. Viesnīcas.
14. Bulgārija. Koprišivica. Viesu māja.
15. Bulgārija. Veļiko Turnovo. Viesnīca.
16. Rumānija. Hotelis 15 km no Sibiu.
17. Ungārija. Miškolci. Viesu māja.
18. Polija. Ļubļina. Hotelis Campinella.

Daži subjektīvi iespaidi

1. Kā apdvēseļojas vietas, kurās iepazīstam arī cilvēkus. Tisovecā Ļubašs, Jaro, Pežo, Mažo. Polkovņik Serafimovo Conka un Kostadins, rakstnieks Ļubomirs Ļevčevs, Smoļanā vecais auto elektriķis.
2. Daudz no pasaules skaistuma atnāk pie cilvēka, bet daudz arī pašam jābrauc meklēt.
3. Cilvēks tiecas pēc tā, kas dabā ir stiprāks un varenāks par viņu – augsti kalni un dziļas aizas, ir patīkami justies niecīgam.
4. Romiešu tilti. Vai tā nav mazliet mūžība? Tie ir ap 2000 gadu veci.
5. Garīgums brīvības cīņās Bulgārijā ir ne pa jokam, daudzi haiduki bijuši mūki.
6. Taisnība vecajam Andrejam Upītim – latvietim tuva ir zaļā zeme, kur klintis un izdegušas smiltis, tur jūtamies netīkamāk.
7. Bulgāri ir lieli patrioti, dzīva folkloras tradīcija un nebeidzams lepnums par uzvaru pār turkiem.
8. Kaut ilgāk mēs prastu šajā globalizācijas un pragmatisma laikmetā saglabāt savdabīgo, īpatnējo, vienreizējo gan ikkatrā cilvēkā (pretstatā bara cilvēkiem), gan dabā (pretstatā industrializētajai pilsētvidei un lauksaimniecībai), dzīvesveidā (savas īpašās mājas pretstatā visurvienādajam eiroremontam). Vai pratīsim?